

BRIAN PATRICK BOLGER: POPULISMUL ȘI CRIZA ELITEI CUNOAȘTERII

Autor: Redacția Syntopic | 16 iunie 2023

Un articol de Brian Patrick Bolger pentru VoegelinView

Articol original: Populism and the Crisis of the Knowledge Elite

Traducere realizată de Irina Sisan, studentă la Facultatea de Filozofie, Universitatea din București, pentru stagiul de practică organizat în parteneriat cu redacția Syntopic

Când Revoluția Franceză a abolit Stările Generale și a părut să inaugureze virtuțile iluministe ale egalitarismului, viziunea istorică liberală acceptată era că epoca elitelor absolutiste și clericale fusese trimisă la coșul de gunoi al istoriei și că marșul universal către egalitarismul democratic și prosperitatea economică începea. În timp ce absolutismul trecutului a fost înlocuit cu varietăți de liberalism și democrație reprezentativă, problema primordială a legitimității democratice nu a fost niciodată rezolvată. Departe de o dezvoltare liniară, diaspora democratică liberală modernă a evoluat într-un mod ciclic prin diferite forme de elitism care au înlocuit grupuri mai vechi de elite. Mai mult decât atât, actualul elitism liberal este reprezentat de clasa cunoașterii, care este în mod inerent mai etatistă decât orice grup de elită anterior, este mai volatilă și mai exploatoare decât înainte și a lăsat preocupările tradiționale privind existența comunitară, tradițiile locale, precum și simțul identității în coșul de gunoi al istoriei, prin acceptarea singurei viziuni legitime asupra lumii pe care o deține: o înțelegere consumeristă a lumii și a vieții bazată pe cunoaștere.

Realitatea etatismului elitei cunoașterii este vizibilă în dialectica pe care a produs-o, unde democrația liberală, înțeleasă acum ca managementul elitei cunoașterii asupra structurilor constituționale și parlamentare de guvernare, este în cele din urmă mistuită de opusul său: populismul. Elitele liberale se reformează și se devorează reciproc indiferent de ambalajul lor aparent politic: fie că trecerea este de la țarism la

nomenclatura sovietelor sau de la liberalismul industrial anarhic la birocrațiile etatiste care redistribuie roadele industrialismului și capitalismului.

Liberalismul s-a schimbat din cauza circumstanțelor economice, a trecut de la un individualism raționalist imaginat de Adam Smith la unul al colectivismului bunăstării unde elita cunoașterii, cei despre care se presupune că au cunoștințe de economie și politică socială, predomină și controlează birocrațiile puterii. Acest lucru reflectă, la rândul său, și trecerea tehnologică de la industrializare la infrastructura tehnologică cu ramificații mai degrabă colective, decât individuale (de exemplu, o anumită fabrică din secolul al XIX-lea nu avea acoperirea globală a tehnologiei contemporane).

În vârful acestor sectoare ale noului liberalism se află elitele cunoașterii, așa cum am menționat anterior. „Toate societățile”, a scris James Burnham, „inclusiv societățile denumite *democratice*, sunt conduse de o minoritate ... Scopul principal al fiecărei elite sau clase conducătoare este să își mențină propria putere și propriul privilegiu.” Această elită a cunoașterii din noul liberalism caută în mod activ să îi elimine pe cei pe care îi consideră concurenți, sau să le reducă influența - simplul om de afaceri sau proprietar de magazin de oraș mic sau suburbie. Rezultatul acestei hegemonii liberale a fost însă o renaștere a populismului, un fenomen care ține în mare parte de clasa de mijloc, care include clasa de mijloc muncitoare și clasa de mijloc antreprenorială din întreprinderile mici, ce angajează adesea clasa de mijloc muncitoare cu care împărtășește o cultură comună și cu care conviețuiește adeseori în aceleași vecinătăți.

Rolul acestei noi elite este ca, prin dominație mass-media, să pună stăpânire pe cunoașterea colectivă și pe putere pentru ea însăși, cu excluderea concurenților săi. Cu toate acestea, natura clasei de elită a cunoașterii este, de asemenea, periferică, așa cum a subliniat Christophe Guilluy, care arată divergența elitelor față de preocupările obișnuite de muncă/agricole din mediul rural.¹ El a aplicat această analogie și la ascensiunea lui Donald Trump, pe care a considerat-o un răspuns populist la influența excesivă a elitei cunoașterii care reprezintă și susține interesul unei înguste minorități a populațiilor naționale (și a populației globale) în detrimentul populației mai largi. Natura populismului este, așadar, un produs secundar al defalcării intereselor clasei mijlocii care se deșteaptă acum la alienarea și declinul ei socio-cultural-economic și caută apărători sau susținători ai situației și valorilor lor, care sunt neglijate de elita cunoașterii.

În toate domeniile societății - inclusiv în cel social și cultural, în cel judiciar, în mass-media, guvern ori corporații -, clasa de mijloc a fost uzurpată și exclusă. Răspunsul populist este o reacție la acest sentiment de dor de casă și de zădărniciune provocat de globalizare și de consolidarea puterii de către elita cunoașterii care promovează politici bazate pe „date” fără multă preocupare pentru factori precum cultura, structurile familiale sau tradițiile clasei muncitoare. Elita cunoașterii plutește într-o utopie

internațională managerială, corporativă, fără granițe, deoarece cunoașterea transcende toate granițele, pe când cultura, simțul comunității și al istoriei ei, alături de preocupările legate de afacerile locale sunt, prin natura lor, parohiale. Clasa de mijloc, în mediile ei de cultură și comunitate, cu toată istoria și tradiția din spatele acestora, care dispar rapid, se află acum în mijlocul unui pustiu ce se ivește pe neașteptate. După cum au spus anumiți politicieni americani, „învățați cod”.

Globalizarea anilor 1990 părea să anunțe o nouă ordine mondială a cooperării internaționale, a comerțului liber și a bunurilor de consum relativ ieftine. Cunoștințele economice și datele birocratice au susținut că acest lucru ar fi bun pentru oameni. Cu toate acestea, această întorsătură pozitivă a ascuns schimbări structurale uriașe care avuseseră loc din cauza integrării Războiului Rece, schimbări tehnologice care au făcut lumea mai compactă și politici deliberate care au mutat industriile economice peste Ocean în schimbul cooperării politice cu ambițiile acestei noi elite a cunoașterii. Acest lucru a dus invariabil la reducerea pe scară largă a industriilor, la șomajul în masă și la „declinul gestionat” al orașelor industriale, care a devenit o nouă problemă de rezolvat pentru elita cunoașterii.

Elitele manageriale, care sunt elita cunoașterii, nu au fost capabile să rezolve problemele din ultimii 50 de ani de schimbări economice, tehnologice și politice. Soluția cu care au venit ele, care în prezent eșuează, este industria colectivă de servicii birocratice publice de „ajutorare” a oamenilor deznădăjduți, ei rămânând în același timp într-un mariaj cu imigrația în masă și globalizarea, ceea ce a cauzat o parte a crizei cu care se confruntă. Elita cunoașterii folosește acum hegemoniile funcționarilor publici pentru a obține finanțare pentru o platformă largă de proiecte liberale, ONG-uri și consultanță în sectorul de stat, pentru a continua să își avanseze politicile globale, colective, tehnologice, prezentându-se în același timp ca un tămăduitor al suferințelor clasei de mijloc.

Pentru caruselul elitei, aceasta este o altă situație din care are numai de câștigat, deoarece a descoperit o modalitate și mai ușoară de a extrage fonduri decât fondurile tradiționale de investiții de capital: statul. O creștere a finanțării sectorului de stat are un mare efect negativ asupra investițiilor și productivității. Cercetările au arătat² cum manipularea pieței, mai degrabă decât căutarea profitului, are un impact negativ asupra economiilor și creșterii economice. Banii din impozitare sunt absorbiți pentru consultanțele care manipulează piața și funcționari publici, deturnând astfel cheltuielile guvernamentale de la productivitate, industrie și investiții în tehnologii etc. Max Weber prezisese acest lucru: la fel ca birocrății care îi înlocuiesc pe revoluționari, finanțarea egalității este diminuată de birocrății. În același timp, salariile reale pentru muncitori au scăzut. În toiul crizei structurale au venit și pandemia de COVID și războiul ucrainean, care au avut un impact negativ asupra clasei de mijloc și a întreprinderilor mici, deja în declin, precum și asupra energiei ieftine din ultimul deceniu, aducând și mai multe

suferințe unei populații deja aflate într-o situație dificilă, forțând noi soluții bazate pe cunoaștere să sporească birocrăția elitei cunoașterii.

Adevărata natură a populismului este o reacție la consolidarea puterii de către elita cunoașterii, birocrățiile declinului gestionat care fac puțin pentru a ajuta clasa de mijloc aflată în suferință, aducând în același timp beneficii elitei cunoașterii care finanțează acele birocrății, își atrage sprijinul lor și continuă deștrădăcinarea culturală cauzată de migrația în masă și de globalizare. Motivul pentru care populismul și-a asumat o recentă importanță este că el încorporează un sentiment de îngrijorare pe care elita cunoașterii și birocrățiile ei l-au ignorat, ca fiind federalism, regionalism și localism. Din nou, cunoștințele și tehnologia nu cunosc limite și sunt universale în aplicare, ceea ce face ca elita cunoașterii să nu se îngrijească de aceste preocupări populiste.

Acest lucru este agravat de situația clasei de mijloc, care a trăit în beatitudinea consumatorilor de surogate, absorbind mărci și tehnologie care în anii 1980, 1990 și la începutul anilor 2000 păreau promițătoare și păreau că oferă consolare. Criza financiară din 2008 i-a făcut pe mulți să realizeze nulitatea găunoasă a acestei viziuni pur consumeriste și bazate pe cunoaștere a existenței. Populismul ne avertizează că în viață există mai mult decât *Weltanschauung*-ul de cunoaștere a datelor, dar până acum elita cunoașterii a reacționat cu luare în derâdere și dispreț. Până când problemele autentice ale populismului clasei de mijloc nu vor fi remediate, populismul va rămâne o forță de luat în seamă în politica occidentală în decursul deceniilor următoare. Elita cunoașterii, totuși, nu și-a arătat dorința de a face acest lucru. De fapt, ea pare să disprețuiască și să ia în râs astfel de preocupări și probleme.

NOTE

1. Guilluy, C. (2019). *La France périphérique: Comment on a sacrifié Les Classes populaires* / Christophe Guilluy. Flammarion. ↑
2. Buchanan, J.M. (1980). *Rent seeking and profit seeking*. In J.M. Buchanan, G. Tullock and R.D. Tollison (Eds.), *Toward a theory of the rent-seeking society*, 3-15. College Station: Texas A&M University Press. ↑

Acest articol a fost tradus cu acordul publicației VoegelinView.

Imagine: Unsplash